

Hoopvolle resultaten

De eerste twee jaren van de pilot 'zomergraan en stoppels' zijn achter de rug. De resultaten geven goede hoop dat we kunnen komen tot een nieuw beheerpakket voor akkervogels. De provincie Groningen heeft onlangs laten weten ook het derde onderzoeksjaar (2017) financieel te ondersteunen.

Het doel van het onderzoek is te komen tot een nieuw beheerpakket voor akkervogels. Hierbij zoeken we naar een aanpak die én leidt tot meer akkervogels én goed inpasbaar is in de bedrijfsvoering van akkerbouwers. In het kort komt het er op neer dat we zomergraan telen zoals in de jaren vijftig; minder intensief, met minder grondbewerking en minder gewasbeschermingsmiddelen. Deze teeltwijze leidt tot een lagere opbrengst, maar de deelnemers krijgen de minderopbrengst gecompenseerd. De teelt vindt drie jaar op dezelfde plek plaats, zodat in de winter stoppels op het veld blijven staan.

Drie leden van Wierde & Dijk doen mee met het onderzoek, de overige zes locaties liggen in het Oldambt en de Veenkoloniën, in het werkgebied van de ANOG. Op twee hectare 'pilotgraan' staan zichtbaar meer onkruiden dan op de controlepercelen, dit is gunstig voor de vogels maar leidt niet tot problemen met de graanteelt.

De grondbewerking in het najaar en voorjaar blijkt van invloed te zijn op de onkruidontwikkeling en de graanopbrengst. Samen met de deelnemers zoeken we verder naar de beste aanpak. In 2017 wordt het onderzoek voortgezet met vogeltellingen en de monitoring van de onkruiden en insecten. Wierde & Dijk kan bij het uitvoeren van het veldwerk nog hulp gebruiken. Bij het insectenonderzoek gaat het over het plaatsen en ophalen van insectenvallen, bij het onkruidonderzoek gaat het over het noteren van gegevens. De onderzoeker is hierbij altijd aanwezig.

Meer weten? Bel met voorzitter Koos Koop.

Wie moeten we voeden?

Je hoort het vaak bij Nederlandse boeren: we moeten de wereld voeden. En weg zijn ze weer op hun trekker. Groeien, groeien, melken, melken, bergen aardappelen en uien. Waar komt toch die absurde gedachte vandaan? De Nederlandse landbouw produceert van bijna alles veel meer dan we zelf op kunnen, dat zal er mee te maken hebben. Export is onontbeerlijk voor de prijsvorming. Bovendien zijn Nederlanders handelaren, dus inderdaad: Nederlandse producten kunnen vaak goed concurreren. Nou is het zo dat het meeste bij onze buurlanden belandt, dus de 'wereld' is nog vrij overzichtelijk, maar om de ambitie te hebben China, Rusland en India te beleveren – ik snap het niet goed. Temeer omdat de boeren die het zeggen er een soort eer of noodzaak inleggen, dat het lijkt of ze de mensen in genoemde landen redden uit hun benarde voedselsituatie.

Prima tot zover. We zijn onderdeel van een systeem, dat het bevordert en onderhoudt. Maar wat is het jammer dat we daarmee het voeden van onze directe omgeving uit het oog zijn verloren. Wat er in boerenwinkeltjes, op markten en in het eigen dorp verkocht wordt, is marginaal. Boerenbedrijven die er hun hoofdkomen uithalen zijn zeldzaam.

Maar deze boeren en tuinders zijn het gezicht van de landbouw. Ze verzorgen een groot deel van de PR en creëren goodwill in de hele maatschappij. Ze hebben oog voor het kleine en oor voor wat de burger graag ziet. Ze zouden gekoesterd moeten worden door hun collega's – maar dat gebeurt niet.

Piet Glas

Grunn leeft!

Agenda

15 november

Thema-avond asbest - Oldehove

21 januari

Winterwandeling op de kwelder - Noordpolderzijl

Broedvogels voorjaar en zomer 2016

De broedvogels in het open akkerbouwlandschap van Noord-Groningen hebben zoals de eerste cijfers laten zien een redelijk seizoen achter de rug. Voor het eerst dit jaar verzamelde het Collectief Midden Groningen de broedvogelresultaten. De tellingen waren een vervolg op het onderzoek zoals Wierde & Dijk dat vanaf 2011 heeft opgezet.

Zoals gebruikelijk waren er winnaars en verliezers. De Veldleeuwerik behoort zeker tot de winnaars; op enkele plekken zoals de Linhorstmanpolder werden meer zingende vogels gehoord dan in afgelopen jaren. Het beeld van de Grauwe kiekendief en de Kwartelkoning was vergelijkbaar met dat van de afgelopen jaren. De Kwartelkoning reageert goed op het akkervogelbeheer en komt bijna uitsluitend voor in volveldse percelen met agrarisch natuurbeheer. Dit in tegenstelling tot Oost-Groningen waar graangewassen de voorkeur genieten. De Grauwe kiekendief is een schaarse broedvogel van Noord-Groningen en jaarlijks schommelt het aantal broedvogels zo rond de vijf paren. De Scholekster heeft het lastig. De oorzaken zijn

niet meteen duidelijk maar het aantal broedpaar neemt geheel conform de landelijk trend af. Een fietstocht van Rottum naar Uithuizen bijvoorbeeld leverde vrijwel geen Scholeksters op. De eerste echt duidelijk alarmerende vogel bevond zich nota bene op het dak van een flat in Uithuizen. De Scholekster is hard op weg een stadsvogel te worden.

Door het natte en koude voorjaar kwamen veel akkerbouwers pas laat toe aan het klaarmaken van de aardappelpercelen nabij de kust. Het frezen van de akkers achter in het seizoen kan tot veel legselverliezen leiden. Gelukkig verplaatsen veel akkerbouwers de nesten, maar niet alle vogels accepteren deze verhuizing. Akkervogels hebben

echter geleerd in te spelen op de grote bodemdynamiek van hun leefgebied. Naar gelang de omstandigheden wisselen de slechte en de goede jaren elkaar af. Voor een lang levende soort als de Scholekster dus geen reden tot paniek, maar een paar goede jaren op rij is hard nodig om de negatieve trend te doorbreken.

De weidevogelparel Crangeweer nabij Stedum liet ook een wisselend beeld zien. De traditioneel ruim met weidevogels bezette percelen vielen ronduit tegen, dit in schril contrast met enkele percelen die dit seizoen nieuw aan het gebied waren toegevoegd. Hier bevonden zich tot laat in het seizoen alarmerende vogels, een teken dat veel broedsel succesvol waren.

Door de invoering van het nieuwe stelsel ANLB waren veel beheereenheden dit voorjaar opnieuw of voor het eerst ingezaaid. Door het natte en late voorjaar kwamen deze verse percelen pas laat in het gewas toen het broedseizoen al ten einde liep. Hierdoor vielen enkele percelen aan de noordkust wat tegen ten opzicht van de vorige jaren. Wat er echter opkwam van het gezaaide mengsel zag er veel belovend uit en biedt de akkervogels in Noord-Groningen ook in de toekomst weer volop kansen. De monitoringsinspanning is dit jaar mede tot stand gekomen dankzij de medewerking van vele vrijwilligers, akkerbouwers en veetelers. Waarvoor heel veel dank!

Bauke Koole

Project agrarisch landschappelijk bouwen (alb)

Overweldigend aantal belangstellenden voor project agrarisch landschappelijk bouwen (ALB).

Na de goed bezochte Architectenmarkt op 9 april 2016 te Hornhuizen hebben we opgeroepen tot deelname aan het ALB pilotproject. Dit heeft geresulteerd in wel 22 serieuze reacties. In de zomer hebben we intakegesprekken gevoerd. Er bleken allerlei goede en creatieve plannen te zijn voor (her)bouw van schuren en stallen in samenwerking met architecten.

Het werkgebied van Wierde & Dijk beslaat de kustschil van Zoutkamp tot Delfzijl, omvattend de gemeenten De Marne, Eemsum, Loppersum

en kleinere delen van de gemeenten Winsum, Zuidhorn, Appingedam en Delfzijl. Uit alle gemeenten hebben agrariërs gereageerd, maar het grootste deel van de aanvragen kwam uit de gemeente De Marne. De meeste agrariërs zijn akkerbouwers (80%) maar er zijn ook (20%) melkveebedrijven. Een aantal aangeelde boeren bleek buiten het werkgebied van Wierde & Dijk te wonen, voor anderen was de projecttermijn te krap. Uiteindelijk zijn er 15 subsidieaanvragen bij de provincie Groningen ingediend.

Alle ingediende plannen zullen worden beoordeeld door een adviescommissie bestaande uit twee bestuursleden van Wierde & Dijk, een

ambtelijk medewerker van het bouwheerschap van de provincie en een onafhankelijk voorzitter, ondersteund door een landschapsarchitect. Dit najaar zal de adviescommissie de aanvragen beoordelen en hun bevindingen terugkoppelen.

Er is slechts subsidie voor 5 geselecteerde projecten. De betreffende agrariërs krijgen een tegemoetkoming in de meerkosten van de onder architectuur gebouwde schuur of stal. Wegens de overweldigende belangstelling zal de werkgroep ALB zich inzetten om een nieuwe subsidiestroom aan te boren voor de oprichting van een Stimuleringsfonds ALB, dat ook ingezet kan worden buiten het Wierde- en Dijkgebied.

Avondexcursie Kleibossen Middelstum

Met de auteur van het boekje "Groninger kleibossen, groene parels in het agrarisch cultuurlandschap" Albert-Erik de Winter en Annet de Jong van Staatsbosbeheer hebben we op de avond van 12 mei door het Middelstumbos gewandeld. Na koffie/thee te hebben gedronken op de parkeerplaats van Ewsum gingen wij op stap. In het kleibos wees Annet ons op de gevolgen van de sinds 2010 in de provincie Groningen waargenomen ziekte bij essen. Deze essentaksterfte, ook wel essensterfte genoemd, is een boomziekte die vooral in buitengebieden en bossen voorkomt. Zij vertelde dat er op dit moment nog geen oplossing is gevonden om de ziekte te bestrijden. Albert-Erik liet ons de vele kenmerkende planten en dieren voor dit type bos zien.

Er was zoveel te zien en te vertellen, dat we ons plan om het hele ommetje van Middelstum naar Toornwerd te lopen maar voor de helft hebben kunnen uitvoeren!

Dit was een prachtige aanvulling op de Nieuwjaarslezing 2016.

Midzomervandeling op 18 juni

Op de thema-avond over aardappelen vorig jaar februari in Hornhuizen vertelde de heer Biemond ons over zijn werk als aardappelverdelaar. Hij nodigde ons uit om op het bedrijf in Eenrum te komen kijken hoe dit alles in de praktijk gaat.

Na een hartelijke ontvangst door de heer en mevrouw Biemond met koffie/thee en koek ging een afwisselende middag van start.

We hebben gezien hoe vele soorten zaailingen uitgroeien tot planten in vele kleuren, geuren en afmetingen. Het veredelen waar de familie constant mee bezig is, blijkt een zeer intensief proces te zijn. Na een wandeling langs de akkerranden kregen we eerst een drankje en vervolgens nog een dia-show met toelichting te zien.

De heer Hans Biemond bleek een ware ambassadeur: ook voor hen die weinig wisten van pootgoedteelt en veredeling was het een duidelijk verhaal.

Cursusleider Evert Ruiter laat tijdens de libellen cursus van afgelopen voorjaar zien waar de waterjuffers en libellen zitten. De gracht op de foto is een goed biotoop voor libellen. Met struikjes op de oever, waterplanten op de oeverrand en in het water, en zonlicht op het wateroppervlak. We hebben een erg leerzame cursus gehad over libellen. Na een avond met uitgebreide theorie volgden er twee mooie middagen op boerenerven en in het veld.

OPROEP OPROEP OPROEP

Het lijkt nog ver weg, de volgende ledenvergadering, maar de tijd gaat snel en straks lopen er bestuurstermijnen af. Daarom doen we vanuit het bestuur nu al een oproep aan onze leden om zich te melden voor een bestuursfunctie. Wij willen u graag de kans geven om 'te snuffelen' aan een taak in het bestuur. Wij geven u graag alle informatie, bel gerust een bestuurslid op. Mailen kan ook, zie voor adressen de achterzijde van deze Nieuwsbrief.

Collectief Midden Groningen

We merken dat het Collectief Midden Groningen (CMG) nu helemaal uit de startblokken is met het nieuwe Agrarisch Natuur- en Landschapsbeleid (ANLb). De contracten voor het akker- en weidevogelbeheer zijn in het najaar van 2015 afgesloten. Goed voor zo'n 166 ha akkervogelbeheer en 251 ha weidevogelbeheer. Hiervan ligt in de werkgebieden Noordkust en Zuurdijk in totaal voor 96 ha aan vogelakkers, kruidenrijke akkerranden en wintervoedselveldjes.

Er is in het zomerseizoen gemonitord door vrijwilligers op akkervogel- en weidevogelpercelen. De resultaten hopen we de komende winter te evalueren. Er is genoeg telwerk te doen, een paar extra tellers erbij zou fijn zijn!

Intussen is ook de commissie Veldwerk van start gegaan. In deze commissie zitten leden van alle vier dragende ANV's. Aan hen worden concrete vragen vanuit het veld voorgelegd, en zij kunnen adviseren op het gebied van akker- en weidevogelbeheer. We bespreken bijvoorbeeld de ervaringen met beheerpakketten en de resultaten van beheer. Samen met hen proberen we het agrarisch natuurbeheer zo efficiënt mogelijk in te vullen.

De gebiedsaanvraag voor 2017 ligt inmiddels bij de provincie en RVO ter beoordeling. Midden oktober zal daar de beschikking van komen en kunnen de contracten voor volgend jaar weer getekend worden, op basis van de in het voorjaar gehouden voorintekenrondes en het (ecologische) beheerplan. Voor alle vragen m.b.t. het ANLb en het CMG kunt u terecht op www.collectiefmidden groningen.nl en bij Marjon Schultinga, tel: 06 24829189 of marjonschultinga@collectiefmidden groningen.nl

Bijeenkomsten najaar/winter

15 november: Thema-avond ASBEST

Op deze avond nodigen we diverse sprekers uit.

Behalve het verhaal van een saneerder zal er veel ruimte zijn voor ervaringsverhalen.....wat kun je allemaal beleven als je begint aan saneren? We zullen zorgen voor ruimte voor het stellen van vragen en discussie.

15 november, om 20.00 uur Natuurboerderij Lammerburen, Electraweg 4, Oldehove.

Nieuwjaar 2017 op de KWELDER

Op **zaterdag 21 januari** maken we een winterwandeling over de kwelder.

Verzamelen bij Noordpolderzijl. Om 14.00 uur, beginnen we met koffie/thee en een inleiding. Daarna lekker warm aangekleed de kwelder op! En na afloop een gezellige kop snert in het Zielhoes.

Verlag (B)ome Kees

Op 25 juni heeft (B)ome Kees, de bekende bomenman uit Leens de ruimte gekregen op Ewsum in Middelstum om zijn verhaal aan de kinderen te vertellen. Wierde & Dijk nodigde hem uit om hier te vertellen zoals hij dat al 30 jaar in de Marne doet. Tijdens de streekmarkt konden de kinderen 's morgens en 's middags aanschuiven in de kantine. (B)ome Kees vertelde aan de hand van het verhaal van de bomen over de totale samenhang in de natuur. Hij gebruikt

daarvoor een aantal kernzinnen. Bijv. 'dood hout betekent nieuw leven' en 'in de natuur is niets voor niets' en 'een boompje planten is een geschenk aan de mensheid'.

Een heel belangrijk verhaal, vooral omdat op veel basisscholen hiervoor maar weinig tijd wordt ingeruimd.

De kinderen die er waren, hebben goed opgelet en weten nu weer een beetje meer over de levende natuur.

Bedankt (B)ome Kees!

OPROEP

Wie wil meedoen met een project met als werktitel "Weg met de monocultuur" om te onderzoeken of kruidenrijke graslanden nuttig zijn, mogelijk zijn, goed voor de koeien zijn en mogelijk andere vragen, maar met als doel de soortenrijkdom in graslandpercelen te vergroten.

De omschrijving is nogal vaag, maar het bestuur wil dit graag overlaten aan een projectgroep van Wierde en Dijk-leden. Wellicht is bij de afnemer van melk en vlees goodwill en meerwaarde te creëren. Ideeën welkom, deelnemers eveneens, enthousiasme vereist.

Als blijkt dat er belangstelling is, zijn we van plan een eerste brainstorm-bijeenkomst te organiseren in november/december.

Graag contact opnemen met Piet Glas (pietglas@eikemaheert.nl)

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen.

Nummer 32, november 2016

Redactie: PR-commissie Wierde & Dijk
Fotografie: Bauke Koole, Jurtko Boerma en Trudy van Wijk
Vormgeving: Fenatic, Oostwold

Druk: De Marge, Groningen

ISSN: 1879-4408

Contactpersonen Wierde & Dijk

Bestuursleden:

Attie F. Bos	0595 57 21 07
Anneke Flach	0595 52 85 76
Piet Glas	0596 55 12 14
Joke Hellenberg	0595 43 17 66
Koos Koop	06 54 24 71 81
Catrienus Rouwé	050 304 92 83
Fred de Ruiter	0595 43 96 69

attie.bos@t-men.nl
anneke@wierde-en-dijk.nl
pietglas@wierde-en-dijk.nl
joke@wierde-en-dijk.nl
kooskoop@hotmail.nl
catrienus@wierde-en-dijk.nl
fred@wierde-en-dijk.nl

Projectmedewerkers:

Trudy van Wijk	06 46 08 11 28
Pieke Stevens,	06 38 23 99 63

trudy@wierde-en-dijk.nl
mooieschuren@gmail.com

Postadres:

Postbus 25, 9965 ZG Leens E: info@wierde-en-dijk.nl W: www.wierde-en-dijk.nl